

Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului
The Romanian Group for the Defence of Human Rights

Str. Centurii nr. 9, bl. 113, sc. B, ap. 77, sector 6, cod 77514
Bucuresti - România
Tel/Fax: (401) 430 32 00; (401) 772 73 44
E-mail: grado@mail.sfos.ro

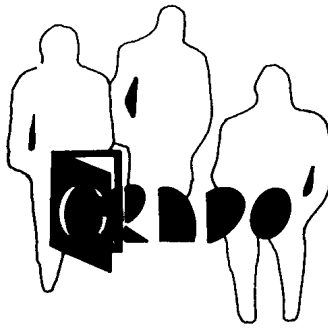
GRADO
Cutia Pandorei

GRADO -Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului- este una dintre organizațiile nonguvernamentale importante din țară, care luptă pentru promovarea cunoașterii și respectării drepturilor omului. GRADO se implică activ în dezvoltarea societății civile prin programe care au ca scop întărirea democrației.

GRADO este printre puținele organizații care desfășoară activități în domenii de interes imediat pentru cetățeni: educație juridică și civică în licee, reducerea fenomenului infracțional, formarea activiștilor în domeniul apărării drepturilor omului, asistarea femeilor victime ale violenței domestice, protejarea și susținerea grupurilor defavorizate. De asemenea, GRADO este implicat în procesul elaborării proiectului Legii Probațiunii și a pregătirii consilierilor de probațiune, fiind un colaborator activ al Ministerului de Justiție.

GRADO este o organizație importantă și prin parteneriatele pe care le dezvoltă cu: Uniunea Teatrală din România (UNITER), Consiliul European pentru Refugiați și Exilați (ECRE), Ministerul Justiției, Direcția Generală a Penitenciarelor, Primăria Pitești, Primăria Botoșani și Primăria Târgoviște.

Calitatea finanțatorilor este un semn distinctiv pentru valoarea organizației: Comunitatea Europeană - programele Phare pentru Democrație și LIEN, Ambasada Regală a Olandei la București, ECRE, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Fundația pentru o Societate Deschisă, Charity Know How (Marea Britanie).

PROGRAMUL DE PROMOVARE A DREPTURILOR OMULUI

Proiect:

"Cutia Pandorei" 1998 – 1999/ prima etapă:

Educație pentru recăpătarea respectului de sine al femeilor victimizate

Pandora - întâia femeie din lume creată de Hephaestus și de către Athena la porunca lui Zeus... Drept dar de nuntă Pandora, pe care zeii o împodobiseră cu toate farmecele, a adus o cutie în care olimpienii închiseseră toate relele omenești. Ajunsă pe pământ, ea le-a dat drumul umplând lumea cu ele... Speranța a rămas pe pământ pentru muritorii, căci ea, aflându-se la fund, când Pandora a închis din nou cutia, a rămas acolo... (Mic dictionar mitologic greco-roman, Bucuresti, Editura Stiintifică, 1966)

CONTEXT

Proiectul răspunde unor probleme de actualitate în România. Femeia și-a pierdut personalitatea în familie și este un obiect în posesia bărbatului; ea are un fel de mândrie a instituției, bărbatul este instituția ei. Starea de negare a problemei este foarte greu de combătut într-o perioadă de tranziție economică și valorică, deoarece femeile nu-și pot construi independența economică. Proiectul își propune să creeze o breșă atât în mentalitatea femeilor victime ale violenței domestice cât și în mentalitatea opiniei publice care manifestă reticență în a recunoaște statutul de victimă.

OBIECTIVE

- Influențarea mentalității femeilor victimizate în sensul recăștigării respectului de sine și al autodefînirii în cadrul instituției familiale.
- Acordarea de soluții și/ sau suport în situațiile de criză pentru femeile victimizate.
- Acordarea de suport femeilor care în urma programului de informare și de educație apelează la serviciile organizației.
- Crearea unui grup de beneficiari - copii - care să poată influența grupul principal de beneficiari - mamele lor - prin mijloace speciale de expresie puse la îndemâna prin proiect (fotografie, teatru, graffitti etc). GRADO activează, de asemenea, și pentru micșorarea riscului infracțional în cazul copiilor ce provin din familii violente.
- Modificarea imaginii publice a femeii victimizate prin campanii de presă.

- Crearea unui teren favorabil pentru toate celelalte programe de asistență a femeilor victimizate desfașurate de alte organizații guvernamentale și nonguvernamentale.

SCURTĂ DESCRIERE

Proiectul a constat în organizarea la Pitești a unui centru de asistență pentru femeile victimizate și a unui pachet de programe de educație în mass-media și direct către beneficiare, folosind metode clasice - pedagogice - și alternative – artistice -.

Grupurile țintă au fost: femeile bătute, copiii lor, bătuți și ei, polițiști sectoriști, mediul femeilor bătute. Punctele de lucru: Centrul de Zi; spitalul județean; poliție; școli; fabrici și instituții cu angajați preponderent femei; piețe, târguri și altele.

În legătură cu desfășurarea proiectului "Cutia Pandorei", după cum ne-am așteptat, începutul a fost dificil deoarece comunitatea locală nu era informată în legătură cu existența Centrului de Zi. Informațiile despre violența domestică după care GRADO a avut posibilitatea să-și formeze o idee despre amploarea fenomenului în Pitești au fost extrase din "Studiul de Opinie Privind Violența asupra Femeii în Familie". Acest studiu a fost realizat de specialiști GRADO pe un grup de 269 de femei din orașul Pitești.

Publicul a fost informat în legătură cu existența și activitatea Centrului de Zi "Cutia Pandorei" prin intermediul fluturașilor și materialelor informative care prezentau organizația GRADO, proiectul "Cutia Pandorei", obiectivele acestuia cât și activitățile care se vor desfășura la Centrul de Zi "Cutia Pandorei". Deoarece am considerat că acest tip de publicitate nu atinge publicul țintă în totalitate, am încercat să captăm interesul posibilelor beneficiare prin organizarea unor întâlniri în instituții cu angajați preponderent femei (spre exemplu la Fabrica Argeșana).

De la bun început am observat o rezervă a posibilelor beneficiare în a folosi serviciile oferite la Centrul de Zi "Cutia Pandorei". Acest lucru nu ne-a surprins: prejudecățile sociale împiedică femeile abuzate să-și facă publică situația și de aceea ele încearcă diferite metode de apărare (surprinzător, negarea stării de fapt este cea mai frecventă atitudine). Din fericire, femeile victimizate recurg deseori la proiecții psihice (un alt mecanism de apărare), văzându-și problemele ca fiind ale altora, iar acest lucru ne-a ajutat atunci când am încercat să facem consiliere la Centrul de Zi. Scenariile de drama-terapie inițiate la întâlnirile de la "Rolast" și "Argeșana" s-au bazat pe această capacitate de proiecție a femeilor victimizate, deoarece ele își acceptă mai ușor problemele dacă le privesc ca aparținând altor persoane.

Activități desfășurate în proiect: Centrul de Zi "Cutia Pandorei" este un spațiu format din 3 camere. Acest Centru a fost organizat pentru activități de sprijin, asistență, consiliere și adăpost de urgență pentru femei abuzate și copiii lor. Scopul nostru a fost să aducem beneficiarele la Centru. În consecință, am dezvoltat activități pentru copii, încercând prin acestea să atragem și mamele. Beneficiarele au venit pentru consiliere psihică și legislativă. De asemenea, la Centrul de Zi "Cutia Pandorei" le-a fost oferit beneficiarelor și serviciul de consiliere socială, privind relația lor cu autoritățile. Centrul de Zi "Cutia Pandorei" este localizat în Pitești, strada Mărășești, nr. 20, tel.: 048. 631 740, e-mail: grado@pitesti.ro.

Activitățile educative pentru copii de la Centrul de Zi "Cutia Pandorei" au fost organizate pe ateliere. Astfel, copiii au avut posibilitatea să opteze pentru: atelierul foto, atelierul de PC, atelierul de teatru și teatru de păpuși sau atelierul de graffiti și pictură.

Activitățile educative din școli au fost organizate de GRADO sub forma unor întâlniri cu elevii, pe diverse teme precum: delincvența juvenilă, educație civică și juridică, educație sexuală.

Activitățile de teren au constat în: anchete sociale, consiliere psihologică pentru familiile beneficiarilor, consiliere psihologică pentru beneficiari din licee, ateliere de teatru cu femei în fabrici, donații de bunuri.

GRADO și Consiliul Local Pitești au organizat Seminarul "Violența în Familie - o Problemă pentru Intreaga Societate" care a fost un prilej de întâlnire între autoritățile locale (precum Primăria, Inspectoratul de Poliție, Inspectoratul Școlar, Departamentul Local de Protecția Copilului, Autoritatea Tutelară Locală) și diferite ONGuri din Pitești.

Seminarul s-a desfășurat în zilele de 22 și 23 Februarie 1999, în Sala de Consiliu a Primăriei din Pitești. Participanții, în număr de treizeci, au avut drept scop întărirea relațiilor între instituțiile implicate în găsirea unei soluții care să reducă fenomenul violenței domestice. Concluzia finală a fost aceea că sistemul legal românesc trebuie îmbunătățit, mai ales în acele segmente care fac trimitere la violența domestică, violență care ar trebui să fie reglementată prin Codul Penal și Codul de Procedură Penală.

GRADO a publicat un jurnal lunar, "Cutia Pandorei", care s-a distribuit în 3000 de exemplare autorităților locale, societăților comerciale locale, tribunalelor, școlilor și publicului larg, sub formă de supliment al ziarului local "Argeșul Liber". Jurnalul avea informații despre activitățile desfășurate în proiect, interviuri cu diferite personalități (membri ai parlamentului, specialiști în domeniu), prezentări ale altor ONGuri, studii de caz, studii și opinii privind fenomenul violenței domestice în România, articole educaționale și de divertisment.

Pentru buna desfășurare a proiectului "Cutia Pandorei", GRADO a colaborat cu multe din instituțiile locale:

Autorități locale: Primăria Pitești, Laboratorul Medico-Legal, Direcția Generală a Muncii și Protecției Sociale, Direcția Protecției Minorilor, Poliție;

Partide: Organizația Femeilor din PNȚCD - Argeș;

Organizații neguvernamentale: Peace Corps, Semper Virent, Asociația ANA, Crucea Roșie Română și Thuringia;

Unități industriale: CERT, Fabrica Argeșana, Petrom SA, Electroargeș, Rolast, I.A.T.S.A., Fabrica Argesim și Girexim.

Proiectul "Cutia Pandorei", dezvoltat de GRADO, s-a bucurat la Pitești de o mediatizare pe măsura importanței activităților propuse de organizație. Prin campanii de presă, GRADO a influențat în bine opinia publică privind schimbarea imaginii femeilor victimizate. Pe lângă campania continuă lansată odată cu Jurnalul proiectului, organizația a fost susținută și de mass-media locală: postul local de televiziune Antena 1 și Radio Alpha au realizat emisiuni privind proiectul GRADO, ziarul local "Curierul Zilei" a publicat articole despre proiect. Fluturași publicitari au fost distribuiți în diferite unități industriale piteștene (Argeșana, Argesin, Modimpex) și în districte rezidențiale (Craiova și Gheorghe Doja).

Finanțatori: Uniunea Europeană - prin Programul Phare LIEN și Fundația pentru o Societate Deschisă - București

REZULTATE

Proiectul și-a atins obiectivele principale:

- Un centru pentru femei abuzate a fost organizat la Pitești. De asemenea a fost dezvoltat un pachet de programe educaționale care au folosit metode clasice (pedagogice) sau alternative (artistice).
- Considerăm un rezultat important al proiectului faptul că GRADO a reușit să influențeze mentalitatea femeilor victimizate, aflându-se de partea lor și găsind soluții pentru situația fiecărei beneficiare.
- Centrul de Zi a pregătit copii care au avut posibilitatea să-și influențeze mamele prin diverse mijloace de expresie cultivate în proiect.
- Prin lansarea Jurnalului "Cutia Pandorei", GRADO a contribuit la schimbarea imaginii publice a femeilor victime ale violenței domestice.

- După cum am mai arătat, acest fenomen social este mascat de prejudecăți iar găsirea unor soluții este îngreunată de mentalitățile cu privire la ce este și ce nu este considerat acceptabil în viața de cuplu, cât și de percepția socială a rolurilor bărbatului și femeii în cadrul familiei.

Proiect:

"Cutia Pandorei" 1999 – 2000/ a doua etapă:

"Cutia Pandorei" – o nouă șansă prin lege

Acest proiect este rezultatul experienței acumulate în proiectul "Cutia Pandorei", inițiat în Pitești de GRADO în martie 1998. În cadrul activității acestui proiect am constatat că beneficiarele Centrului de zi manifestau o reticență în recunoașterea situației lor de victime, în mare parte din cauza faptului că nu-și cunoșteau drepturile și nici demersurile pe care le-ar fi putut face în scopul soluționării problemei.

CONTEXT

În cadrul activității de asistență acordată femeilor- victime ale violenței în familie la Centrul de zi – GRADO Pitești, ne-am confruntat cu greutăți generate de cadrul legislativ cum ar fi:

Victima este obligată să depună singură plângerea către poliție. Faptul că nu se poate face acest lucru de către o terță persoană oferă agresorului posibilitatea de a scăpa de sancțiunea penală prin aceea că adesea victima este obligată să-și retragă plângerea chiar de către agresor datorită amenințării cu intensificarea violenței, datorită șantajului emoțional ce implică folosirea copiilor.

Colaborarea cu Judecătoria Argeș a fost de natură să ne ofere date esențiale: foarte puține cazuri ajung să fie judecate din pricina faptului că, de cele mai multe ori, o sancțiune acordată agresorului (amendă, chiar pedeapsa privativă de libertate) nu este de natură să rezolve problema, fiind necesară crearea unui program de terapie pentru agresor, care să funcționeze ca o parte a sancțiunii penale.

Chiar dacă a depus plângerea, adesea femeia victimă se răzgândește deoarece până la soluționarea plângerii și emiterea unei hotărâri judecătorești, ea nu beneficiază de nici un fel de protecție, simțindu-se nevoia unui ordin de restricție împotriva agresorului.

În activitatea de la Centrul de zi, ne-am confruntat cu multe cazuri de tipul: beneficiara a fost trimisă la noi de către poliție, iar noi, în urma clarificării problemei beneficiarei am ajuns la concluzia că era de competența poliției să intervină în soluționare. Ca urmare, a fost necesar ca noi să solicităm din nou secției de poliție să înregistreze plângerea beneficiarei.

De cele mai multe ori, s-a dovedit că femeile–victime nu știu ce demersuri să facă și deci este nevoie de consiliere juridică. Astfel, dintre beneficiarele care s-au adresat Centrului de zi, într-un număr de 25 de cazuri s-a făcut consiliere juridică. Dintre acestea 19 cazuri au fost de neînțelegere între soți, în mare parte degenerând în violență. Și doar în 2 cazuri a fost sesizat Parchetul, deși s-ar fi impus în mai multe situații, însă, din lipsă de probe, persoanele au renunțat, continuând demersurile pe parte civilă.

CONCLUZII

Concluziile la care am ajuns în urma dezvoltării proiectului "Cutia Pandorei" la Pitești sunt următoarele:

- Instituțiile de stat, care declară că apără și promovează principiile democratice și echitatea socială, sunt de fapt subjugate tabuurilor și tradițiilor culturale ale societății.
- Femeile au nevoie de ajutor concret.
- Probleme emoționale "nu există". De fapt ele există dar nu sunt tratate ca fiind importante...Iar acest lucru ajută la menținerea unei poziții de forță a bărbatului în societatea românească.
- În România societatea socialistă a promovat drepturile femeii.

Aceste drepturi i-au dat femeii mai multe lucruri de făcut și mai puțină independență și timp: dreptul și obligația de a avea o slujbă, imposibilitatea de a primi ajutor la munca în casă (în regimul comunist angajarea unei menajere însemna "exploatarea omului de către om"), iar de aici obligația de a crește copii și de a ține casa de una singură, deoarece tradiția spunea că bărbatul nu are nici o obligație în casă.

Femeile au primit mai multe drepturi. Care nu au fost respectate. De fapt ele au fost doar pe hârtie. Aceste drepturi au adus femeilor mai mult decât responsabilități și obligații: le-au adus mai multe lucruri de făcut. Alternativa a fost să-și găsească singure soluții pentru această situație discriminatorie.

- Încă mai sunt femei care își trăiesc viața prin copiii lor. De aceea, abordarea propriei definiri în cadrul societății a femeii române rămâne încă o problemă.

SERVICIUL

În cadrul primului proiect "Cutia Pandorei", consilierea juridică nu a constituit unul din obiectivele specifice și abordabile la acel moment. Cu timpul s-a simțit nevoia unei consilieri juridice adresate victimelor, care să aducă suportul legal în vederea sprijinirii procesului de consiliere psihologică și socială oferite în Centrul de Zi. GRADO a considerat că beneficiarele pot lua în acest fel decizii în cunoștință de cauză.

Proiectul "Cutia Pandorei – o nouă șansă prin lege" vizează consilierea juridică și asistența după pronunțarea sentinței pentru victimele violenței domestice, ca proces de intervenție, iar ca prevenire se concentrează pe propuneri legislative care să amelioreze situația victimelor acestui tip de violență (în ceea ce privește protecția acordată, demersurile necesare intervenției organelor de urmărire penală, sancțiunilor acordate agresorului etc).

Serviciul de consiliere juridică se va desfășura pe toată durata proiectului și va avea ca scop informarea beneficiarelor despre demersurile pe care le pot face pentru soluționarea problemei lor. Beneficiarele vor fi îndrumate de către consilierul juridic:

- cum să întocmească o plângere către poliție,
- cum pot intra în posesia unui certificat medico-legal,

- dacă au nevoie de declarații ale martorilor pentru diferite demersuri (de exemplu, vizând încadrarea agresorului care are și probleme de natură psihică, la decretul 313 / 1980),
- cum pot să alcătuiască un dosar pentru prezentarea în instanță (documentația necesară),
- cum să alcătuiască o cerere de prezentare în instanță,
- care sunt drepturile pe care le au ca parte într-un divorț (probleme de partaj, de încredințare a minorilor etc),
- informații cu privire la temeiul de drept și limitele în care obligă legiuitorul, fixarea termenelor de judecată etc.

REZULTATE AȘTEPTATE

Prin proiectul "Cutia Pandorei – o nouă șansă prin lege" GRADO vizează îndeplinirea următoarelor obiective:

- Diminuarea tendinței publice de acoperire a existenței fenomenului de violență familială. Experiența GRADO din primul proiect "Cutia Pandorei" a dovedit că o cale de acțiune este educația pentru drepturile femeii ca alternativă la tabuurile existente. Fără educație, femeile vor accepta în continuare discriminarea ca fiind normală.
- mai bună informare a femeilor-victime asupra drepturilor lor și, prin aceasta, modificarea atitudinii pasive de acceptare a violenței. Beneficiarele proiectului vor avea astfel credința că-și pot înfrunta problemele fiind sprijinite și din punct de vedere legal, atât cât permite legislația actuală și vor putea să acționeze în cunoștință de cauză.
- Creșterea gradului de informare a membrilor comunității cu privire la fenomenul violenței familiale. Implicarea comunității în rezolvarea problemelor de violență domestică prin modificarea atitudinii față de acest fenomen (un prim pas ar fi sesizarea poliției, parchetului etc.).
- GRADO va analiza ce fel de propuneri de modificări de lege ar putea îmbunătăți situația femeii victimă. Propunerile legislative vor fi susținute de argumente provenite din monitorizarea cazurilor la Centrul de Zi "Cutia Pandorei" și vor urmări: creșterea gradului de protecție oferit victimei pe parcursul soluționării plângerii și a duratei procesului, prin ordin de restricție impus agresorului. Proiectul de față își propune să construiască o bază statistic relevantă pentru propunerile legislative ale GRADO.
- Dezvoltarea serviciului de asistență post-penală: restabilirea echilibrului psihologic și social al părților implicate în conflict prin consilierea în vederea găsirii unor alternative optime pentru fiecare, scopul fiind eliminarea recidivei și redarea respectului de sine. Asistența post-penală se va desfășura la Centrul de zi "Cutia Pandorei", pentru cazurile primite de la Tribunalul Argeș. Asistența constă în consiliere psihologică și socială acordată părților implicate în conflictul familial, cu acordul părților, după primirea hotărârii judecătorești. GRADO va dovedi că actualele Hotărâri Judecătorești sunt ineficiente fără acest tip de asistență specializată.
- Îmbunătățirea relației de lucru între factorii implicați: poliție, laboratorul medico-legal, parchet, judecătorie, consiliul local, școală și ONG, în ciuda cadrului legal defectuos existent.
- Crearea unui cadru pentru studierea victimologiei pe baza colaborării dintre GRADO și IJP Argeș prin comparația între statistica referitoare la cazurile de violență familială înregistrate de IJP Argeș și cazuistica Centrului de Zi "Cutia Pandorei". GRADO își propune să

realizeze o analiză statistică relevantă a fenomenului în toate aspectele lui și să obțină o imagine complexă asupra situației din realitate prin studierea calitativă a unui număr cât mai mare de cazuri, ceea ce implică atragerea cât mai multor femei-victime ale violenței domestice la Centrul de zi pentru asistență.